

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж геологорозвідувальних технологій
Київського національного університету імені Тараса Шевченка»

Затверджено

на засіданні педагогічної ради Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж геологорозвідувальних технологій Київського національного університету імені Тараса Шевченка»
Протокол засідання № 5 від 20 квітня 2023 р.

В.о. директора

Людмила НАЙЧУК
Людмила НАЙЧУК

Програма
вступного випробування з
ГЕОГРАФІЇ
для вступників на здобуття
освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра

Пояснювальна записка

Програму вступного випробування з географії розроблено на основі Закону України «Про загальну середню освіту», Державного стандарту базової та повної загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 (зі змінами) та програми для загальноосвітніх закладів з дисципліни «Географії» для 9 класів закладів загальної середньої освіти.

Метою вступного випробування з географії є:

- виявити і оцінити рівень навчальних досягнень вступників;
- оцінити ступінь підготовленості вступників для подальшого навчання за програмою підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня фахового молодшого бакалавра.

Завдання вступного випробування з географії полягають в тому, щоб оцінити знання та уміння вступників:

- формування цілісного географічного образу Землі через розкриття регіональних та планетарних закономірностей і процесів;
- розкриття ролі географії у вирішенні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства;
- розвиток геопросторового мислення та вміння логічно викладати свої думки, що співвідносяться з реально пізнаваними географічними об'єктами;

- обґрунтування доцільності наукового підходу до природокористування, єдності навколишнього середовища, людини та її діяльності в територіальному аспекті;
- формування картографічної грамотності й культури;
- вироблення в учнів умінь практично застосовувати здобуті географічні знання, користуватися джерелами географічної інформації, самостійно шукати, аналізувати і передавати її;
- розвиток здатності до співробітництва при виконанні практичних робіт;
- заохочення до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів засобами географії.

Форма вступного випробування та критерії оцінювання з географії

Вступне випробування з географії проводиться у формі індивідуальної усної співбесіди.

Відповідь вступника оцінюється за рівнями: «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно» за 12-бальною шкалою та переводиться у шкалу оцінювання 100–200 балів.

Рівень «відмінно» (10-12 балів). Вступник:

- ґрунтовно і повно викладає вивчений матеріал;
- виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені;
- викладає матеріал послідовно і правильно з використанням географічної термінології.

Рівень «добре» (7-9 балів). Вступник:

- дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й при оцінюванні «відмінного» рівня, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауваження викладача, наявні поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу;
- виявляє знання і розуміння основних положень даної теми.

Рівень «задовільно» (2-6 балів). Вступник:

- викладає матеріал не досить повно і допускає помилки у формулюванні географічних понять;
- недостатньо глибоко обґрунтовує свої думки і відчуває труднощі у практичному застосуванні географічних знань.

Рівень «незадовільно» (1 бал). Вступник:

- викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в географічній термінології;
- виявляє незнання чи нерозуміння матеріалу.

Таблиця переведення балів вступного випробування з 12-бальної шкали у 200-бальну шкалу

Оцінка за рівнем оцінювання	Оцінка за рейтинговою шкалою (100-200 балів)	Оцінювання навчальних досягнень за 12-бальною шкалою
Відмінно	100	12
	95	11
	90	10
Добре	85	9
	80	8
	75	7
Задовільно	70	6
	65	5
	60	4
	55	3
	50	2
Незадовільно	0	1

Перелік питань на вступне випробування

Географія як наука про Землю, її природу, населення та його господарську діяльність, про взаємодію природи і людства. Значення географічних знань та умінь для життєдіяльності людини.

Методи географічних досліджень. Уявлення про форму Землі. Відкриття нових земель. Дослідження Землі у ХХ і на початку ХХІ ст.

Способи орієнтування на місцевості. Визначення напрямків на місцевості. Компас. Поняття про азимут. Масштаб та його види. Абсолютна і відносна висота місцевості, їх визначення за допомогою горизонталей та шкалою висот. План, його основні ознаки.

Географічні карти, їх елементи. Легенда карти. Масштаб карт. Географічні атласи. Практичне значення карт. Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Поняття про географічні координати. Правила відліку географічної широти і географічної довготи.

Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Рухи земної кори. Землетруси. Вулканізм і вулкани, гейзери. Сейсмічні пояси Землі. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної поверхні. Мінерали, гірські породи. Корисні копалини та їх значення у житті та діяльності людини.

Основні форми рельєфу суходолу – гори і рівнини. Найвищі та найдовші гори світу. Рельєф дна океану. Серединно-океанічні хребти.

Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Кліматична карта. Теплові пояси Землі. Атмосферний тиск: причини і наслідки його зміни у тропосфері. Вітер: причини виникнення, напрямки, сила, швидкість, їх визначення сучасними приладами й візуально. Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря та її зміни. Атмосферні опади.

Погода, її елементи, мінливість. Характерна погода за сезонами у своїй місцевості. Клімат та основні кліматотвірні чинники.

Гідросфера Землі. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Властивості вод Світового океану. Рухи води в Світовому океані. Життя в океанах і морях. Багатства вод Світового океану.

Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка: річкова система, басейн річки, річкова долина. Найдовші, найбільші за площею басейни й найповноводніші річки світу. Озера, їх різноманітність за походженням озерних улоговин, солоністю. Найбільші і найглибші озера земної кулі. Болота, особливості їх утворення та поширення. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали. Льодовики – багаторічні природні скупчення льоду. Підземні води, термальні і мінеральні води. Значення вод суходолу для природи і людини.

Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Ґрунтовий покрив, різновиди ґрунтів. Вплив господарської діяльності людини на рослинний і тваринний світ суходолу та океану.

Природні комплекси як наслідок взаємозв'язків між компонентами природи. Природні зони Землі, їх особливості.

Кількість населення Землі. Щільність населення. Найбільш заселені території земної кулі. Людські раси. Найчисельніші народи світу. Найбільш за площею і чисельністю населення держави світу та держави-сусіди України на політичній карті світу. Забруднення довкілля та його охорона.

Материка та океани як об'єкти вивчення регіональної географії. Материка і частини світу. Форма Землі. Рухи Землі, їх наслідки. Походження материків. Геологічні ери та епохи горотворення. Тектонічні структури: платформи та області складчастості.

Кліматотвірні чинники. Розподіл сонячної енергії на Землі. Закономірності зміни температури повітря і поверхневих вод океанів. Повітряні маси, їх циркуляція. Кліматичні пояси і типи клімату Землі. Закономірності розподілу атмосферних опадів. Океанічні течії. Широтна зональність і висотна (вертикальна) поясність.

Географічне положення Африки. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси. Рослинний і тваринний світ. Води суходолу. Населення. Держави.

Географічне положення Південної Америки. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси. Рослинний і тваринний світ. Води суходолу. Населення. Держави.

Географічне положення Австралії. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси. Рослинний і тваринний світ. Води суходолу. Населення. Держави.

Географічне положення Антарктиди й Антарктики. Українська дослідна станція «Академік Вернадський». Міжнародний статус материка. Тектонічна будова, рельєф, клімат, рослинність і тваринний світ. Природні багатства, їх використання.

Географічне положення Північної Америки. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси. Рослинний і тваринний світ. Води суходолу. Населення. Держави.

Географічне положення Євразії. Поділ Євразії на дві частини світу. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Загальні риси клімату. Кліматичні пояси. Рослинний і тваринний світ. Води суходолу. Населення. Держави.

Географічне положення Тихого океану. Острови в Тихому океані, їх походження і природні особливості. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Охорона природи океану.

Географічне положення Атлантичного океану. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси, їх використання. Охорона природи океану.

Географічне положення Індійського океану. Рельєф дна. Клімат і води. Органічний світ і природні ресурси. Види господарської діяльності в океані. Охорона природи океану.

Географічне положення Північного Льодовитого океану у високих широтах. Історія географічних досліджень океану. Рельєф дна. Клімат і води. Льодовий режим океану. Органічний світ і природні ресурси.

Природні багатства материків та океанів, їх основні види. Наслідки використання ресурсів людиною. Порушення природної рівноваги. Антропогенні ландшафти.

Забруднення навколишнього середовища. Види забруднення, основні джерела їх надходження. Міжнародне співробітництво у розв'язанні екологічних проблем. Міжнародні організації з охорони природи.

Об'єкти вивчення і методи досліджень фізичної та економічної географії України.

Зображення України на картах. Елементи карти та картографічні проекції. Класифікація карт. Навчальні карти й атласи. Національний атлас України, електронні карти. Геоінформаційні та сучасні навігаційні системи. Читання та практичне використання топографічних карт. Плани міст, схеми руху транспорту.

Політична карта світу, її елементи. Географічне положення (фізико-географічне, економіко-географічне, політико-географічне). Державна територія України. Державні кордони, розміри території, крайні точки, географічні центри України та Європи. Територіальні зміни кордонів України з ХХ ст. Особливості сучасного адміністративно-територіального устрою.

Міжнародна система відліку часу. Годинні пояси. Місцевий час. Поясний час. Літній час. Час в Україні.

Основні тектонічні структури території України. Зв'язок рельєфу з тектонічними структурами. Геологічна будова території України. Чинники та процеси формування рельєфу України. Корисні копалини України, їх класифікація за використанням, закономірності поширення. Паливні корисні копалини. Діючі та перспективні басейни й райони видобування вугілля, нафти, природного газу, торфу. Рудні та нерудні корисні копалини: басейни, райони залягання та видобування. Мінеральні води та грязі. Проблеми раціонального використання мінеральних ресурсів.

Клімат України. Кліматичні показники: температура, опади, та їх розподіл на території України. Регіональні відмінності клімату.

Склад вод суходолу. Поверхневі води. Річки. Озера, їх типи. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища та канали. Підземні води. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання та охорони.

Ґрунти України. Типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Заходи з раціонального використання й охорони ґрунтових ресурсів.

Рослинність України. Червона та Зелена книги України. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення. Закономірності поширення тваринного світу в Україні. Тварини, що занесені до Червоної книги України.

Ландшафт як просторово-цілісна система. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Антропогенні ландшафти. Природні зони України. Природні умови і ресурси Чорного й Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.

Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні. Вплив екологічної ситуації на життєдіяльність населення. Природно-заповідний фонд України. Основні заходи щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля.

Кількість населення в світі та Україні. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграції. Статеві-віковий склад населення світу й України. Тривалість життя населення. Зміна кількості населення в світі та Україні. Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків у світі та Україні. Міське і сільське населення. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Однонаціональні та багатонаціональні країни. Національний склад населення України: особливості та регіональні відмінності.

Трудові ресурси. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.

Об'єкт вивчення економічної географії. Економічна географія в системі географічних наук. Значення знань з економічної географії.

Світове господарство (світова економіка), світовий ринок. Поняття «спеціалізація території», «міжнародний поділ праці». Сучасні тенденції розвитку світового господарства.

Сільське господарство, його значення в сучасному світі. Сільське господарство України. Зональна спеціалізація сільського господарства України.

Лісове господарство. Основні лісові пояси світу. Лісозабезпеченість. Лісове господарство в Україні.

Класифікація мінеральних ресурсів за використанням. Видобування вугілля, нафти і природного газу. Основні й перспективні райони видобування кам'яного вугілля, нафти, природного газу в Україні.

Видобування металічних руд. Основні закономірності розміщення родовищ металічних руд. Розвиток і розміщення виробництв з видобування залізних і марганцевих руд в Україні. Розробка родовищ руд кольорових металів в Україні.

Значення електроенергетики. Типи електростанцій, основні чинники їх розміщення. Електроенергетика України. Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП. Використання відновлюваних джерел енергії.

Значення металургійного виробництва в господарстві. Сучасні чинники розміщення підприємств чорної металургії. Кольорова металургія. Особливості технології виробництва та чинники розміщення підприємств з виплавки міді, алюмінію, титану. Виробництво чавуну, сталі, прокату в Україні, місце України на світовому ринку чорних металів. Основні центри виробництва кольорових металів в Україні. Металургійне виробництво світу.

Хімічне виробництво в Україні. Основні центри виробництва хімічної продукції та чинники їх формування.

Виробництво деревини й паперу в Україні. Найбільші в світі країни-виробники деревини та паперу.

Виробництво будівельних матеріалів в Україні.

Роль машинобудування в сучасному світі. Машинобудування в Україні. Найбільші центри виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, побутової електротехнічної та електронної продукції. Взаємозв'язок між рівнем економічного розвитку регіону, країни і рівнем розвитку машинобудування.

Особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств, що виробляють тканини різних видів, одяг, шкіряно-взуттєву продукцію. Чинники та центри розміщення текстильного, швейного, шкіряного, взуттєвого виробництва в Україні. Найбільші на світовому ринку країни-виробники та країни-експортери тканин, одягу та взуття.

Чинники розміщення підприємств, що виробляють харчові продукти. Харчова промисловість в Україні. Виробництво харчових продуктів у своєму регіоні.

Транспорт, його роль у національній економіці та формуванні світового господарства. Види транспорту, їхні переваги й недоліки. Транспорт України. Залізничний транспорт – основний вид транспорту України. Найважливіші автомагістралі України. Водні шляхи, найбільші морські та річкові порти України. Повітряний транспорт. Транспортні вузли. Міжнародні транспортні коридори на території України. Найбільші морські порти, їхній вплив на розміщення промисловості. Найбільші судноплавні річки світу. Найбільші аеропорти світу.

Торгівля як вид послуг. Форми торгівлі. Торгівля в Україні. Обсяги та структура експорту й імпорту товарів та послуг. Світовий ринок товарів і послуг. Основні напрями зовнішньоторговельних зв'язків.

Туризм як складник національної економіки, його види. Чинники розвитку туризму в регіоні, країні. Туристична інфраструктура. Туризм в Україні.

Роль науки й освіти в суспільстві. Особливості наукової й освітньої діяльності як видів економічної діяльності. Найвідоміші наукові центри у світі та Україні. Охорона здоров'я. Найвідоміші центри охорони здоров'я в Україні та світі.

Фінансові послуги. Світові центри банківсько-фінансової діяльності. Країни-офшори. Особливості розміщення фінансових установ в Україні.

Поняття про глобальні проблеми людства, причини їх виникнення. Проблема війни і миру. Проблема тероризму. Екологічна проблема. Сировинна й енергетична проблеми. Демографічна й продовольча проблеми. Взаємозв'язок глобальних проблем. Сталий розвиток — стратегія людства на XXI століття.